

tedaj zmagovali skoraj 20 let liberalni ustavoverci, spremenila se je v večino v teku ne prav dveh let, in ta večina rastla je od leta do leta, in konečno je bilo mogoče po razumni in vendar pravični prenapredbi volilnega reda to večino zagotoviti za dolgo prihodnost.

Poglejmo pa v ravnanje slovenske narodne stranke gledé postopanja nasproti velikim posestnikom samo na Kranjskem.

Izvoljeni zastopniki naroda zastopani po vsi veljavi v izvrševalnem odboru, spoznali in storili so svojo dolžnost nasproti onim velikim posestnikom, ki so se vstopili v kolo narodnih zastopnikov. Izvrševalni odbor je branil svoje zveste pristaše iz vrste naših velikih posestnikov, pred vsem zato, ker so se skazali vredni zaupanja do sedaj jim podanega, drugič in gledé prihodnosti naše posebno zato, ker le oni stranki je mogoča boljša prihodnost, v kateri vsak zvest pristaš zmiraj nahaja zaslombo, in v kateri se ne odganjajo zveste ji moči. Izvrševalni odbor spoznal je prav, da le po tej poti je mogoče ojačiti našo narodno stranko, le po tej poti priboriti ji tudi naravo pripadajočo večino v velikem posestvu. — Pa kaj se zgodi? Našel se je celó v sredi izvrševalnega odbora ud, ki je v slepem samoljubju, teptajoč narodno disciplino, rušeč sloge vse narodne stranke svojo osebo višje stavil, kakor miren napredek v narodni slogi.

Pa to konečno bi še ne bilo v toliko škodo naše narodne stranke, tako malo, kakor nam niso prizadele velike škode tri druge narodne protikandidature. To so konečno prikazni, katere se povsod ponavljajo večkrat.

Največo škodo trpela je naša narodna stran še le po tem in vsled tega, da je ono prvo rušenje naše sloge, da je sovražen korak nasproti nam zvestim zaveznikom iz velikega posestva — našel zaslombo in izredno podporo v krogu, kateri ima sicer moč, pa bi ne smel tako segati v borbo, in v krogu, ki se je do sedaj sam imeoval nam prijaznega in katerega smo tudi mi smatrali za prijatelja. — To je nevarna, morebiti celó pogubna rana, katero nam je vsekala nesrečna, nekdanj prijazna roka, in to je, kar mora najbolj boleti vsakega, kdor ima še srce za naš narod. — Škoda prizadeta nam se ne more popraviti drugače, kakor z brezozirnim razkritjem in izrezanjem one rane.

Nasledki našega narodnega oslavljenja pokazali so se takoj pri volitvah velikega posestva. Koliko glasov štela je narodno-konservativna stranka pri prejšnjih, koliko pa pri zadnjih volitvah te kurije — to je bil skok nazaj za petino glasov!

Pa hujši nasledki kazali se bodo še v prihodnosti. Rajši molčimo o njih, da se nam ne bo moglo očitati, da prorokujemo ono, kar bi nam bilo po volji. Ravno nasprotno je res.

Žalibog pa so posledice onega neizogibne, in mnogo težkega dela vseh rodoljubov, ki so to v dejanji in ne samo na jeziku, bo treba, da se nasledki omeje gledé kraja in časa.

Izrezati bo treba bolni del rane — smo rekli zgoraj, zato, da se bolezen ne bo širila dalje. Ako bi se to ne moglo zabraniti, potem je boljši, da rajši prej ko kasneje pripustimo k rani zanesljivega zdravnika — nasprotnika, da nas zopet nauči spoznati vrednost in moč narodne sloge in discipline, kedar pa se to zgodi, tedaj se bodo tudi za trenutek preslepljenem odprle oči, videli bodo one, ki so sebičnost svojo skrivali za krinko rodoljubja, ki so sejali med nas razpor, in tako pripravljali pot nasprotnikom, da nas še dalje zatirajo.

Med tem si Čehi vspešno prizadevajo, utrjevati svoja tla, zagotavljanje si svojo moč v strogeji organizaciji, zavarovati se za prihodnje slabeje čase s tem, da

so na podlagi enakopravnosti zmiraj pri volji mir storiti s svojimi nasprotniki, preskrbeti pa si tudi prijateljev v onih krogih, ki so njihovo prizadevanje do sedaj opazovali z nezaupnim pogledom. Čehi pridobivajo si bolj in bolj sočutje v velikih političnih vprašanjih zmiraj merodajnih ogerskih politikov.

Kdo pa bo maral biti zaveznik Slovencev, dokler nimajo toliko lastne moči, da bi se otresli ene same osebe, katera misli, da pod krinko rodoljubja sme rušiti narodovo slogo in tako spodkopavati narodovo moč in veljavo.

To so v kratkem posnetku pota, po katerih hodijo zastopniki českega naroda, da so spravili na rod svoj, stoječ pred nami kot uzor duševnega razvitka in gmotnega blagostanja — do velike moči in velike politične veljave. Posnemajmo jih mi razumno v svojih tesneje omejenih, neugodnejših razmerah in prizadevajmo si posebno, da s krepkim pa zmiraj previdnim postopanjem, sosebno pa v nerušljivi slogi nadomestimo, v kolikor so naše razmere neugodnejše in vsled tega moč in veljavo naša manjša.

Kako sodi nemški „Fremdenblatt“ o vedenji avstrijskih nemških turnarjev v Draždanih.

Glasilo našega ministerstva vnanjih zadev, katero ni avstrijskim Slovanom nikdar prijazno, piše povodom zadnjih dogodbe v Draždanih tako-le: „Nat.-Zeitung“ zdelo se je potrebno, večer pred vhomom turnarjem prijazno svetovati, da svoje besede dobro pretehtajo. „Vezi tukaj in tam trdneje skleniti“, pisala je, „je taka svečanost gotovo zeló pripravna, toliko skrbneje pa se je ogibati vsake izjave, katera bi mogla nemški stvari v Avstriji škodovati.“ — Te dobre nade se žalibog niso potrdile. Nočemo omenjati osodepolne dogodbe, katera je nastala na odru za govornike pri razobešanji venca, kateri je bil kinčan z ogerskimi barvami. Ne vemo, kdo je zakrivil napačno razumljen ali napačni čin in zato se tudi ne moremo strinjati z nekim mnenjem, izrečenim na Ogerskem, da se ta dogodba tako malo more Nemcem kot Ogrom v zeló šteti. Jeli se hoče s tem reči, da so to stvar zakrivali samo avstrijski Nemci? Dogodba še nikakor ni tako pojasnjena, da bi se mogla izreči dokončna sodba. Mi prav živo obžalujemo, da je moglo izročevanje z ogerskimi barvami kinčanega venca, katero, naj se je uže vršilo po komur koli, je imelo biti izraz sočutja in spoštljivega češenja za nemško svečanost in za nemške deležnike svečanosti, pouzročiti tako sovražno in kolikor danes znano, naravnost za Ogre razžaljivo postopanje. Razumljiva nam je razburjenost, katero je v Budapeštu pouzročilo to poročilo. Toda potem, ko je odbor svečanosti tikoma izrekel svoj znan izgovor, bi bili želeli, da bi se bila ta razburjenost javila v manj ognjenih izrazih. Vsikakor upamo, da dogodba ne bo povod za trajno narodno nevoljo na Ogerskem ali morebiti za mednarodne razprave z nemškim slavnostnim odborom.

Tooliko bolj pa nas žalijo prepri in slabo vpletene razprave, h katerim so se dali zapeljati naši avstrijski turnarji o razporih v domovini. Za vsako ceno bi se bilo moralo to opustiti za čast Avstrije in avstrijskih Nemcev enako onih manj kot onih bolj ostrih besedi. Nikakor se ne premišljujemo, nekaterim robotim govornikom severno-českich gostov pripisati skoraj vso odgovornost za gotove mučne dogodbe v Draždanih. Po tem, kar so prej počenjali v Tečnu, bilo je soditi, da se v Dražda-

nih po nobenih ozirih gostoljubnosti in mednarodne dostojnosti ne bodo dali zadržavati, razsajanje zopet pričeti z novo vpeljanimi cepci. Videti je, da gospodje ne priznajo več pokroviteljstva, očeta Jahna, ampak da se vedejo kot učenci silovitega Fafnira (ki je ubil svojega očeta Hreidmara) in Fasolda. Kar se je doma tako zmagodonadno pričelo, hotelo se je na Nemškem pred strmečimi očmi sorodnjakov nadaljevati. Pogumno se dela na to po edinoizveličavnem programu nemštvo v Avstriji storiti nemogoče. Kakor jim drago! Velečini v Draždanah gospodom niso prinesli zunaj labora, doma pa ne vspehov. Prišli so kot pičlo našemljeni trpini in vrnili se kot razkriti kalivci miru.

„Dziennik Poznanski“ o draždanski turnarski slavnosti.

Ta list piše opiraje se na popise te slavnosti morebiti tudi gledé na tam govorjene besede novoizvoljene severočeskega državnega poslanca Strache-a, ki je rekel: „Protí našemu avstrijskemu cesarju spolnujemo svoje dolžnosti; nemškega cesarja in njegovega kanclerja pa ljubimo in častimo.“

„Dz. P.“ piše: „Ta shod nemških turnarjev iz „Vsenemške“ prav zelo spominja na oni Beningsenov „Nationalverein“ v času leta 1866. na one shode nemških pevcev, strelcev in turnarjev, ki so po zopetnem oživiljenji frankobrodskoga zveznega dneva zopet spravili na dnevni red misel o zedinjeni Nemški. Ta misel služila je uže takrat častilakomnosti pruski in ni bila v nikakoršni zvezi s pomladanskimi sanjarijami l. 1848. Iz ognjišča teh narodnih društev, teh turnarskih, pevskih in strelskih shodov izvirala jo ona propaganda, katera je pred letom 1866. javno mnenje pripravljala na to, kar je Pruska nameravala, katera je leta 1866. Prusom zmago olajšavala, katera je storila, da je bilo v onem času nasprotovanje v Nemčiji zoper Prusko le malo in da so štiri leta kasneje, začetkom francoske vojske Nemci pod ščitom Pruske združeni stali. Tako nastala je zedinjena Nemška — —. Zdaj bi se moralo misliti, da bi bilo treba delati za notranjo opravo hiše, za zadovoljenje njenih prebivalcev in njihovih potreb; da bi zdaj na evropskem gledališkem odru ni bilo nič več za priboriti, ker je dolžnost, zvestim ostati različnim pisanim in nepisanim pogodbam. Ako bi se bil kdo v takem optimizmu gugal, probujen je bil iz svojega optimizma po draždanski turnarski slovesnosti.“

Ako bi se tudi ne hotelo videti in slišati, odprejo se človeku oči in ušesa, ko se berejo nemški listi. Vsi skoraj pojo tisto pesem; iz vsake besede, iz vsake opazke odmeva jasno neprikrito in brez sile refren znane Arndtove pesmi: „Nein, nein, mein Vaterland muss grösser sein!“ In — kdo naj bi k temu povekšanji domovine prostovoljno ali prisiljeno pripomogel? Nihče drugi kot Avstrija!“

Zgodovinsko-slovniske stvari.

Prisega ljubljanskih meščanov.

Za one, ki nimajo Matičnih knjig ali jih ne beró, bo zanimiv mali posnetek iz obširnejega spisa gospoda dr. Simoniča v letopisu Matičnim za leto 1884., popisujoč stare prisege ljubljanskega mesta.

Naši nemški Kranjci in drugi taki zagrizenci se zmiraj radi ponašajo z velikansko prednostjo nemščine memo družih izrekoma slovanskih jezikov; slovenščini pa hočejo taki nevedneži staviti leto „iznajdenja“ v leto 1848. — Prisege, o katerih govorimo, pisane so deloma krog leta 1620., deloma pa do leta 1727.

Citateljem podajam tukaj eno slovensko, eno pa nemško prisego, iz katerih pisave je razvideti, da v oni dobi niste imeli nemščina in slovenščina ponašati se z veliko prednostjo druga memo druge.

Slovenska meščanska prisega se glasi: „Jest N: perfekhem prutj Gospudj Bogu, Ozhetu nebeskimu, da iest otzhem nafsimu Suetlimu Cefariu, inu deselskimu Firftu Ferdinandu, Inu tudi Gospudj Burgermaiftru, Richtariu, inu poštenimu Ratu, tiga Poglavitiga mesta Lublanè eden fuest, pernareden, pocorn Burgar biti, nich poštaue, ordnunge, sapouidi, prepouidi, pocorno derfati, super teifto, nister napre ufeti, alli handlati, temuzh gmain mesta Zafst, nuz, inu prid, kokar meni bode nar uetzh mogotzhe, pomagati obderfhatj, Inu sped, use tu, kar bi gmain mestù, moglo hudimu priti, obarouati, Inu kadar, bi iest, ueno Irungo, ali praudo ratall, da iest netshem nigder, kakor pred leto, moio gosposhino, letega mesta; ordnungo inu navada (sic!) iskati, potech istich prauda (sich!) daiati inu iemati. Jest tudi nozhem, obeniga nefnaniga, Vnegoui kuptshie, umoiem iemeni prenefti, alli scusi pomagati, uobeni ftalti (pred vsemi Rezhmi pak, ozhem tudi naiuezh, ta fueta samofuelizhana, Kershankka, Catoliska, Rimfka, stara (sic!) vero pomagat terditi, shirmati, teiste se dersbati, Inu obenj krijui ali super uolli inu mifli se poduretsbi) tamuzh se Vletim Vfim, taku derfati, kakor se enimu brumnimu Burgariu, pruti niegoui, Gosposhini spodobi, kadar bi pak iest zhes dolg, alli kratick zhas, se hotil pod druga Gosposka (sic!) podati, alli sedezh sturiti, sem se iest poprei uselei, per enimu, poshtenimu Magiftratu, dolshan pokorno oglafsiti, inu se vshe moie Purgarfke perfege, feuese, handla inu diana, funai praude alli sprauda (sic!) kakor teifto bi moglo, imenouano biti, frey inu ledig sturitt inu fdobro ueistio, inu sahaleniem, mui posten abschidt ufeti, fuestú inu pres usè farlikofti, kakor meni Gospud Bug pomagai, na mui posledni dan inu ura (sic!). Amen.“

Nemška mitničarska prisega pa se glasi: „Ich N: Schwer hiemit zu Gott, vnnnd Herrn N: Burgermaister, Richter, Rathe, vnnnd gemeiner Statt Laybach, das Ich ain gethreuer, vnnnd vleissiger Statt Mauttner, mit ainnehmung der geföll, von der Mauth, wag, vnnnd Niderlag, sein will, Auch auf die Thorwartln täglich, Sonnderlich an den Wochenmarkhten, mein Treüliches vnnnd vleissiges Aufsehen haben, vnnnd sy dahin vermanen, damit sy mit einlegung der geföll, des Prugg vnnnd Mauth gelts vleissig vmbgehn, auch auf die Contrabannt sondere vleissig Achtung haben, die khauffleüth bey der wag, mit abwegung, der güetter, Jeder zeit gern vnd guetwillig befürdern, das geföll Quatterberlich dem Herrn Statt Camrer, ohne waigerung, Andwortten, In allem gewärttig, vnd vleissig sein, vnd in solchem an mir nichts erwinden lassen, Alsz Ich solches, gegen Gott verandtwortten will, Treülich vnd ohn alles geüarde etc. Das Pith Ich mir Gott zu helffen. Amen.“

Mnogovrstne novice.

* Zviti tihotapci. Z Aleksandrovega se piše: Pred nekaj dnevi izbudile so nekatere prazne škatle v spalnem vagonu pruskega nagliča, ki je dospel v Aleksandrovo, pozornost carinskega uradnika, ki je imel došli